

Alusta alkaen 61

1 Moos 41:37-57

Savonlinnan Tuomiokirkko 15.10.2009

Joosef kasaa viljaa

Edellä olemme kuulleet, kuinka Joosef selitti faraon näkemät ennusunet. Jumala oli määrännyt Egyptille seitsemän lihavaa ja seitsemän laihaa vuotta. Siksi nälkävuosien varalle oli koottava kunnolliset varmuusvarastot. Egyptiin oli valittava viisas ja taitava käskynhaltija, joka huolehtisi viljan kokoamisesta.

Farao kuuntelee Jumalan sanaa

Nämä sanat miellyttivät faraota ja hänen hovinsa miehiä, ja faraο sanoi heille:
"Voisimmeko löytää toista hänen veroistaan miestä! Hänessä asuu Jumalan henki!" (1 Moos 41:38)

Tällä faraο tarkoitti Joosefia. Faraο oli ottanut hänen sanansa todesta! Luther selittää tätä kohtaa hyvin:

Sekin on Jumalan lahja, että tämän profeetan, Joosefin, sana miellyttää kuningasta ja kaikkia prinssejä, neuvonantajia, tarkastajia ja alamaisia ... Sillä ei pelkästään se ole Jumalan lahjaa, että joku osaa opettaa, vaan myös se, että opettajaa kuunnellaan. ... Sillä paholainen on voimallinen pelottelemaan tai taivuttelemaan tai vieraannuttamaan kuulijoiden sieluja opetuksesta. Näin hän tekee varsinkin silloin, kun Jumalan sanaa ensi kerran saarnataan, eikä hän tee näin ainoastaan kirkolliselle julistukselle vaan myös poliittiselle. On siis suuri jumalallinen lahja, kun kuningas ja hänen neuvonantajansa heti myöntyvät siihen, että tämä on Jumalan sanaa. Niin kuin Salomo sanoo Sananlaskuissa luvussa 20: ”Kuulevan korvan ja näkevän silmän – molemmat on Herra luonut.” (Snl 20:12)

Luther on tässä ilmeisesti oikeassa. Sanoohan Jeesuskin vertauksessa kylväjästä, että osalle oikein saarnatusta Jumalan sanasta käy huonosti heti paikalla:

Katso, kylväjä meni kylvämään. Ja hänen kylväessään putosivat muutamat siemenet tien oheen, ja linnut tulivat ja söivät ne. (Matt 13:3-4)

Tämän hän selitti tarkoittavan seuraavaa:

Kun joku kuulee valtakunnan sanan eikä ymmärrä, niin tulee paha ja tempaa pois sen, mikä hänen sydämeensä kylvettiin. Tämä on se, mikä kylvettiin tien oheen. (Matt 13:19)

Näin Lutherin mukaan käy monille poliittisenkin päätöksenteon hyville ideoille. Saatana sotkee ne alkuunsa, sillä hän haluaa yhteiskunnalle paha.

Mutta faraοn hovissa näin ei käynyt:

Joosefille hän sanoi: "Koska Jumala on tämän kaiken sinulle ilmoittanut, ei voi olla toista niin viisasta ja taitavaa miestä kuin sinä. (1 Moos 41:39)

Faraon on tässä ihmeteltävän viisas. Hän ei välitä siitä, että Joosef on kurja, vankeudesta juuri haettu ulkomaalainen orja. Faraon ei katso henkilöön eikä poliittiseen jäsenkirjaan. Hän katsoo Joosefin viisauteen ja erityisesti siihen, että tällä selvästi on Jumalan Henki sisimmässään.

Mistä faraon sen tiesi? Eikö maailma ole täynnänsä huijareita, jotka väittävät puhuvansa Jumalan nimessä?

Ilmeisesti Jumala antoi faraon sisimpään jonkin erityisen vakuuttuneisuuden, jolla hän pystyi havaitsemaan, että Joosef ei ollut huijari. Hän tunnisti, että Israelin Jumala oli oikea Jumala, joka oli oikeasti sitoutunut kansaansa ja toteutti sen kautta jotain erityistä.

Jumalan suunnitelma oli suurempi kuin Joosef saattoi kuvitella

Siksi faraon saattoi sanoa:

Sinä saat hallita minun valtakuntaani, ja koko kansani on totteleva sinun sanaasi. Vain valtaistuimeni tekee minut sinua korkeammaksi." (1 Moos 41:39-40)

Kaivon heitetty, orjaksi myyty, vankeuteen heitetty Joosef korotetaan tässä yhdellä iskulla koko Egyptin hallitsijaksi, joka on vallaltaan kuin faraon, vain valtaistuimelta puuttuu.

Hän saa kokea tämän, koska se on Jumalan erityinen suunnitelma ja *koska hän on uskonut ja koska hän on odottanut Herraa kaikissa ahdistuksissaan.*

Meitä ei odota näin suuri kunnia. Mutta meistäkin pätee se, että meidän on odotettava Herraa kaikissa vaikeuksissamme ja luotettava siihen, että hän vielä auttaa.

Lutherin mukaan tämä kohta opettaa meille myös sen, että Jumala ei vastaa meille sen mukaan, millaisia heikot pyyntömme ovat. Joosef ei vankilassa osannut odottaa mitään sen enempää kuin että olisi päässyt takaisin kotiinsa, isä-Jaakobin luo. Jumala ei vapauttanut häntä tällä tavalla, vaan siten, että hänestä tuli Egyptin hallitsija, faraosta seuraava. Sai hän kyllä sen lisäksi nähdä vielä isänsäkin. Mutta siihen menisi aikaa.

Joosefille olisi ollut luontaista ajatella vankilassa, että Jumala ei tiedä hänen hätäänsä, ei välitä, ei kykene auttamaan, ei ole tarpeeksi viisas, yms. Mutta kaiken aikaa Jumala oli kyllä viisas, hän tiesi Joosefin hädän, hän välitti Joosefista ja rakasti häntä. Ja hän kykeni auttamaan.

Olellaista on huomata, että kun Jumala toimii oman viisautensa, valtansa, kykynsä ja rakkautensa mukaisesti, se ei yleensä vastaa sitä, mitä Jumalan viisauden, rakkauden ja voiman pitäisi meidän mielestämme olla. Suurta viisautta meidän puoleltamme on tästä huolimatta uskoa, että Jumala rakastaa minua ja on kaiken aikaa viisas, kaikkivaltias ja hyvä. Hän vaan aikoo minun suhteeni jotain, mistä en vielä näe, mitä se on.

Joosefin kunnia ennakoivana vertauskuvana Kristuksen ylösnousemuksesta

Faraon sanoi vielä Joosefille: "Näin minä asetan sinut hallitsemaan koko Egyptiä." Ja faraon otti sinettisormuksensa sormestaan ja pani sen Joosefin sormeen, puki hänet

vaatteisiin, jotka olivat hienointa pellavaa, ja ripusti hänen kaulaansa kultakäädyt. Hän antoi Joosefin ajaa toiseksi parhailla vaunuillaan, ja Joosefin edellä huudettiin: "Abrek!" Näin hänestä tehtiin koko Egyptin käskynhaltija. Ja farao sanoi Joosefille: "Minä olen farao, mutta ilman sinun lupaasi älköön kukaan koko Egyptin maassa ryhtykö mihinkään." Farao antoi Joosefille nimeksi Safenat-Paneah ja antoi hänelle vaimoksi Onin papin Poti-Feran tyttären Asenatin. Joosefin valta ulottui yli koko Egyptin. (1 Moos 41:41-45)

Minusta tämä on ennakoiva, tosin karkea vertauskuva Kristuksen ylösnousemuksesta. Joosef on Kristus-hahmo, vailla syytään tuomittu, vankeuteen ja lähes kuoleman kuoppaan heitetty orja, jonka kuningas kuitenkin korottaa äärimmäiseen kunniaan, valtaan ja kirkkauteen. Hänen edellään huudettiin "Abrek!" eli "Antakaa tietä!" tai "Polvillenne!"

Näin Jumala korotti Jeesuksen hänen ylösnousemuksessaan ja antoi hänelle vallan tuomita puolestaan kaikki maailman ihmiset. Jumala on sitoutunut Jeesukseen niin täysin, että kukaan ei pääse Isän luo ilman Poikaa. Jokaisen polven on notkistuttava Jeesuksen edessä, mutta se tapahtuu Isän Jumalan kunniaksi. Jeesuksen kunnia menee jopa niin pitkälle, että vaikka kaikki maailman ihmiset ovat Jumalan luomia, heillä ei ole Jumalaa Isänä, elleivät he tunnusta Jeesusta Jumalana ainoaksi Pojaksi. Ja tämä Jeesus oli se, joka teloitettiin ristillä.

Tästä huolimatta Jeesus on kuuliainen Isälleen. Hän on Isän vertainen, sama olemusta kuin Isä. Silti Isä on jumaluuden ensimmäinen persoona, jota Poika tottelee. Isä puolestaan rakastaa Poikaa ja on antanut kaiken valtansa hänelle. Tätä minusta kuvastaa karkealla ja inhimillisellä tavalla se, että Joosefin valta ja kunnia ulottuu yli kaiken Egyptissä, mutta silti farao pysyi faraona.

Vastaavalla tavalla usko Jeesukseen Jumalan ainoana Poikana ja Jumalan ainoana maailmaan lähettämänä Vapahtajana ei syrjäytä Jumalaa valtaistuimeltaan. Jeesus on Isän jumalallinen käskynhaltija, jonka välityksellä Isä tekee kaiken, sekä luo maailman, ylläpitää sen sekä myös pelastaa sen. Me palvomme Jeesuksen kautta Jumalaa, kaikkeuden Luojaa.

Vielä Joosefin kunnian ja maallisesta esivallasta

Joosefin osakseen saamaa kunniaa ei pidä toki ajatella vain vertauskuvallisesti. Kyseessä oli egyptiläiselle korkealle viranomaiselle osoitettu kunnia. Siinä Joosef ensinnäkin puettiin virkapukuun, johon kuuluivat sinettisormus, tietynlainen puku ja kultakäädyt. Hänelle annettiin hevosten vetämät virkavaunut, toiseksi hienoimmat koko maassa.

Onko tuollainen kunnia ja loisto oikein? Eikö se ole ihmisen palvontaa, että Joosefilla on noin loistavat varusteet, vaunukin kuin ministerin tai presidentin panssaroitu luksus-Mersu, joka maksaa monen tavallisen ihmisen koko elämän ansioiden verran? Eikö se ollut Joosefilta tavatonta ylpeyttä, kun hän ei kieltäytynyt sellaisesta?

Ei se ollut ylpeyttä. Joosef ei Egyptin käskynhaltijana edustanut itseään, vaan sitä virkaa, joka hänelle oli uskottu. Kansa ei kunnioittanut Joosefin persoonaa, vaan sitä virkaa ja roolia, johon hänet oli pantu, hoitamaan hänelle uskottua tehtävää, kansan hallitsemista sen parhaaksi, keräämään viljaa, jotta Egypti ei olisi nääntynyt nälkään.

Raamatun mukaan maallinen esivalta on, tai ainakin sen kuuluisi olla, Jumalan palvelija. Paavali kirjoittaa tästä Roomalaiskirjeessä näin:

Jokaisen on suostuttava esivaltansa alaisuuteen. Eihän ole esivaltaa, joka ei olisi Jumalalta peräisin, häneltä ovat vallankäyttäjät saaneet valtuutensa. Joka vastustaa esivaltaa, nousee siis Jumalan säädöstä vastaan, ja ne, jotka näin tekevät, saavat rangaistuksensa. Ei sen, joka tekee oikein, tarvitse pelätä viranomaisia, vaan sen, joka tekee väärin. Jos siis tahdot elää pelkäämättä esivaltaa, tee oikein! Silloin saat siltä kiitosta. Se on Jumalan palvelija ja toimii sinun parhaaksesi. Mutta jos teet väärin, pelkää! Esivalta ei kannata miekkaa turhaan. Se on Jumalan palvelija ja panee täytäntöön väärintekijälle kuuluvan rangaistuksen. Siksi on suostuttava esivallan alaisuuteen, ei vain rangaistuksen pelosta vaan myös omantunnon vaatimuksesta. Sen vuoksi te verojakin maksatte, sillä viranomaiset ovat Jumalan palveluksessa, kun he hoitavat tehtäviään. Antakaa jokaiselle se, mikä hänelle kuuluu: kenelle vero, sille vero, kenelle tulli, sille tulli, kenelle pelko, sille pelko, kenelle kunnia, sille kunnia. (Room 13:1-7)

On huomattava, että Paavali kirjoitti tuon Rooman esivallasta. Se oli pakanallinen esivalta. Silti Paavali piti sitä Jumalan palvelijana, joka rankaisi vääryydet. Esivallan tottelemisen tuli olla omantunnon kysymys, sillä se oli Jumalan edustaja, vaikka ei oikeaa Jumalaa tunnustanutkaan.

Joosefista oli siis Egyptin käskynhaltijana tullut Jumalan välikappale, siitä huolimatta, että maa oli pakanallinen. Siksi hänelle osoitettu kunnia ei ollut ihmisen palvontaa. Eikä Joosef tehnyt väärin ottaessaan ylenmääräisen kunnioituksen vastaan. Egyptissä oli tapana noin valtava hallitsijoiden kunnioitus. Meillä se ei onneksi ole noin ylitsevuotavaa. Mutta kunnioitusta meidänkin on maallisille johtajillemme osoitettava, ei heidän persoonansa vaan virkansa tähden.

Siksi kristityn ei pitäisi halveerata esim. ministerin virkaa, ei edes puhumalla ”ministereistä ja kanistereista”. Vaikka ministeri olisi henkilökohtaisissa elämänratkaisuisissa epäonnistunut, on häntä silti kunnioitettava sen viran vuoksi, jota hän hoitaa.

Ihan toinen asia on se, että esivaltakin voi mennä harhaan. Silloin pätee se, mitä Pietari ja Johannes Apostolien teoissa sanoivat heitä ahdistelleille hallitusmiehille:

Onko Jumalan edessä oikein totella enemmän teitä kuin Jumalaa? Ratkaiskaa itse. (Apt 4:19)

Näin pitää suhtautua esivaltaan silloin, kun se tekee totalitaristisesti karkeaa vääryyttä, kuten Hitlerin tai Stalinin johtama esivalta. Sellaiset teot eivät ole Jumalasta vaan saatanasta eikä niitä siksi saa totella. Paitsi sellaisissa asioissa, joissa ne tekevät oikein.

Joosef ei ylpistynyt

Joosef oli kolmikymmenvuotias tullessaan faraon, Egyptin kuninkaan, palvelukseen. Niin Joosef lähti faraon luota ja kiersi kaikkialla Egyptissä. (1 Moos 41:16)

Joosef oli näin ollen ollut orjuudessa ja vankilassa 12-13 vuotta. Hänet myytiin orjaksi 17-vuotiaana (ks. 37:2).

Luultavasti melkein jokaiselle olisi tuossa tilanteessa käynyt niin, että hän olisi ylpistynyt ja paisunut mieleltään aivan mahdottomasti. Joosefillakin oli luonteessaan selviä taipumuksia siihen; olihan hän jo nuorukaisena nähnyt unia siitä, kuinka hän oli jotain aivan erityistä ja kuinka hänen veljensä ja jopa isänsä ja äitinsä kumarsivat häntä. Samasta taipumuksesta kertoo sekin, että Joosef

oli nuorena usein kannellut isälleen veljiensä pahoista teoista. Sellainen jos mikä kertoo epäterveestä itsekorotuksesta ja pätemisen tarpeesta.

Joosef käsittääkseni kuitenkin kykeni välttämään tuollaisen. Hän oli ollut 13 vuotta niin tavattoman kovassa koulussa, että hänen oli ollut pakko opetella turvautumaan Jumalaan. Hänen oli ollut pakko opetella rukoilemaan ja uskomaan Jumalaan, ihan tosissaan ja ihan sydämensä pohjasta. Se ei ollut ollut mitään hurskastelua, vaan selviytymiskamppailua, ettei hän olisi kuollut epätoivoonsa: kaivossa, orjakaravaanissa, orjatorilla, Potifarin talossa, vankilassa. Tällainen usko ja rukous puhdistaa sydämen ja tekee sen vapaaksi pätemisen tarpeesta ja itsensä korottamisesta Siksi Joosef kesti häntä kohdanneen kunnian. Hänelle ei ns. ”noussut kusi päähän”, ei Jumalan eikä ihmisten edessä.

Joosef menestyy töissä ja kotona

Siksi Joosef myös menestyi tehtävässään:

Ja maa tuotti seitsemänä yltäkyläisyyden vuotena viljaa ylen määrin. Näiden Egyptin seitsemän hyvän vuoden aikana Joosef keräsi kaikkea syötävää ja talletti sen kaupunkeihin. Hän varastoi kaupunkeihin kaiken viljan, jonka ympäristön pellot tuottivat. Hän varastoi viljaa niin suunnattomat määrät, että lopulta sitä oli kuin hiekkaa meren rannalla eikä sen määrää enää voitu mitata. (1 Moos 41:46-49)

Joosef menestyi myös perhe-elämässään:

Joosefille syntyi ennen ensimmäisen nälkävuoden tuloa kaksi poikaa. Heidän äitinsä oli Asenat, Onin papin Poti-Feran tytär. (1 Moos 41:50)

Huomio kiintyy siihen, että Joosefin vaimo oli pakanallisen papin tytär. Ehkä Jumalan sanan tarkoitus on viitata tällä siihen, että tällaisessa poikkeusolossa Israelin Jumala ei paheksunut sitä, että hänelle uskollisen Joosefin perheessä palveltiin vieraita jumalia tai ainakin vaimolla oli perinteitä sellaisesta. Olisiko tämän tarkoitus viitata siihen, että Jumalaan uskova voi yhteiskunnallisessa virassaan olla suvaitseva toisuskoisia kohtaan?

Kaipausta ja koetut vääryydet eivät enää paina

Esikoiselleen Joosef antoi nimeksi Manasse sanoen: ”Jumala on saanut minut unohtamaan kaikki vaivani ja isäni kodin.” (1 Moos 41:51)

Nimi Manasse tarkoittaa ”Hän saa unohtamaan”. Joosef oli siis sinut itsensä kanssa uudessa kotimaassaan. Menneet kärsimykset eivät katkeroitaneet eikä hän kaivannut enää kotiin. Ehkä hän itsekin ihmetteli sitä, että se oli mahdollista. Ja kyllähän se onkin ihmeellistä, kuinka Jumala voi lääkitä sielun kokemat kolhut. Helppoa se ei kai ole hänellekään.

Toiselle pojalleen hän antoi nimeksi Efraim sanoen: ”Jumala on tehnyt minut hedelmälliseksi maassa, jossa olen joutunut niin paljon kärsimään.” (1 Moos 41:52)

Nimi Efraim muistuttaa heprean sanaa: ”hifraa”, joka tarkoittaa ”Hän on tehnyt hedelmälliseksi”. Tämän tunnustaessaan Joosef samalla tiedostaa sen, kuinka paljon hän on joutunut Egyptissä kärsimään. Ei se esikoisen nimi Manasse siis ihan kokonaan pitänyt paikkaansa. Kyllä Joosef edelleen muisti, miten paljon hän oli kärsinyt.

Mutta enää se ei ahdistanut tai katkeroittanut häntä. Kärsimys oli rukouksen ja Herran odottamisen kautta jalostunut uskoksi, jonka ansioista Jaakob-isän omahyväisestä suosikkipojasta oli kasvanut viisas ja taitava käskynhaltija.